

РОЗВИТОК ФЕРМЕРСТВА НА ЖИТОМИРЩИНІ

Тищенко С. В., к.е.н.

Фермерське господарство – це форма підприємницької діяльності громадян із створенням юридичної особи, які займаються виробництвом сільськогосподарської продукції, її обробкою та реалізацією з метою отримання прибутку на наданих їм земельних ділянках. Аналізуючи фермерський рух на Житомирщині, необхідно відмітити, що він заявив про себе у всіх основних галузях сільськогосподарського виробництва. На сьогодні в області діють 755 фермерські господарства. Найбільша їх кількість зосереджена в Ружинському районі (109), Попільнянському (67), Любарському (51), найменша – в Олевському, Лугинському та Овруцькому – по 11 господарств, а в Народицькому районі вони взагалі відсутні.

У поточному році фермерські господарства мають 74 тисячі гектарів сільськогосподарських угідь для ведення виробничої діяльності. Це майже вдвічі більше у порівнянні з 2000 роком. Середній розмір земельного наділу одного господарства складає 93 гектара. Проте більшість з них залишаються дрібнотоварними. Адже у кожного сьомого наділ не перевищує 10 гектарів, у а 38 господарств – 3-х гектарів. Лише у 16 відсотків фермерів площа землі понад 100 гектарів та у 6 – півтори тисячі гектарів.

Досить відмінні фермерські наділи і за регіонами області. Якщо в середньому Лугинський фермер має 38 гектарів сільськогосподарських угідь, то Чуднівський – 242, Овруцький – 440 гектарів.

На даний час фермерські господарства ще не стали вагомою складовою аграрного сектора області. Досить сказати, що у їх користуванні зосереджено 12 відсотків усіх сільськогосподарських угідь, а обсяг виробленої продукції складає лише 2 відсотки загальнообласного. У діяльності фермерів переважає рослинницька галузь, зокрема, вирощування зернових та кормових культур. Їх частка у виробництві зерна аграрними підприємствами торік склала 8 відсотків, цукрових буряків – 6, картоплі – 19, овочів – 32 відсотка. Найбільш вагомими за обсягами виробництва рослинницької продукції слід назвати фермерські господарства «Межирічка» Радомишльського, «Віктор» Бердичівського та «Сонячний пагорб» Житомирського районів.

Разом з тим урожайність культур у цій категорії господарств помітно відстає від середньої по галузі. Зокрема, торік по зернових вона була нижчою на 44 відсотка, цукрових буряках – на 11, картоплі – на 24, овочах – на 37 відсотків. До того ж, порівняно з 2000 роком урожайність зерна зменшилась удвічі.

Такий стан спричинений, певною мірою, нестачею коштів на придбання елітного насіння, пестицидів, мінеральних добрив, необхідної техніки. Низька віддача полів у фермерських господарствах зумовлена ще й труднощами ведення сівозмін на малих площах, порушенням системи обробітку ґрунту. За результатами обстеження торік лише кожен п'ятий фермер вносив органічні добрива та кожен другий – мінеральні.

На жаль, значна їх частина не займається тваринництвом. Діяльність у цій галузі здійснене лише 149 фермерських господарств, або кожне п'яте. На початок поточного року ними утримувалось 13 тисяч голів великої рогатої худоби, з них корів – 5 тисяч, свиней – 7,5 тисячі, птиці – 76 тисяч. Проте питома вага поголів'я худоби у загальному стаді сільгоспідприємств незначна – 10-15 відсотків. Чотири роки тому в

Житомирському районі була створена перепелина ферма, що дозволило торік наростити обсяг виробництва яєць всіх видів аж у 225 разів, який сягнув 6 млн. штук. За рік фермами також реалізовано дві тисячі тонн худоби та птиці на забій, надано 10 тисяч тонн молока, хоча в загальному обсязі продажу аграрних підприємств це не перевищує 8 відсотків.

Найбільшими виробниками тваринницької продукції є фермерські господарства «Бауер» та «Аннушка-2» Малинського району, «Сорока Ф.Ф» Брусилівського та «Миколай» Житомирського районів. Фермерство Житомирщини відзначається і розведенням такої екзотичної птиці як страуси, яких нині нараховується 23 голови. Протекомерційний зиск від їх вирощування передбачається в перспективі.

Незважаючи на незначну роль фермерів у загальнообласному виробництві аграрної продукції, вони отримали торік в цілому позитивний фінансовий результат – понад 4,4 млн. грн. чистого прибутку з рентабельністю 7,4 відсотка проти 2 відсотків по всіх сільськогосподарських підприємствах.

Слід зазначити, що в процесі своєї діяльності фермерські господарства мають змогу користуватись фінансовою допомогою майже по 20 загальнодержавних програмах підтримки агропромислового комплексу. Зокрема, у минулому році, бюджетними коштами у сумі понад 6 млн. гривень скористались 180 фермерів. У I півріччі поточного року виділено 3,4 млн. гривень на підтримку розвитку тваринництва та рослинництва, здешевлення вартості придбаної сільськогосподарської техніки, кредитних ресурсів, тощо.

Разом з тим матеріально-технічна база для товарного виробництва у фермерських господарствах залишається недостатньою і потребує суттєвого розширення. Адже, на початок цього року на 1 фермера припадав лише 1 трактор, на 2- 1 комбайн, на 5 – 2 сівалки.

Необхідною умовою успішного господарювання та подальшого розвитку фермерства є і вдосконалення системи пільгового кредитування, стабільність та паритет цін на сільськогосподарську продукцію тощо.

Використані джерела інформації

1. Підприємництво в аграрній сфері економіки / [М. Й. Малік, Ю. О. Лупенко, Л. В. Оманова та ін.]; за ред. П. Т. Саблука, М. Й. Маліка. – К.: ІАЕ, 1998. – 514 с.

2. Дієсперов В. С. Економіка сільськогосподарської праці / В. С. Дієсперов. – К.: ІАЕ УААН, 2004. – 488 с.

3. Скрипник С. В. Підвищення економічної ефективності і перспективи розвитку фермерських господарств регіону: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук: спец. 08.07.02 «Економіка сільського господарства і АПК» / С. В. Скрипник. – Миколаїв, 2006. – 21 с.